

MARJA BRUTA A ACTIVITATILOR FERMEI

dr. Ioan Hutu

Fascicula nr. 07-01 iunie, 2005

INTRODUCERE

Deseori, fermierul antreprenor agricol este confruntat cu întrebarea *ce-i mai rentabil?* Fiecare dintre noi, înainte de a începe o activitate ne întrebăm sau întrebăm *ce-i mai rentabil să produc?* De exemplu, pentru a accesa un program SAPARD. Este o întrebare simplă dar, pe cât de simplă pare, pe atât de greu se poate găsi UN SINGUR răspuns. În consecință, nu există un răspuns universal. Nu se poate ști fără calcule care produs, cultura sau activitate a fermei este mai rentabilă și care ne permite să sporim averea.

Înainte de toate, răspunsul la întrebarea *ce-i mai rentabil* presupune ...o altă întrebare: *ce înseamnă „rentabil”?* Sau cum s-ar putea măsura „rentabilitatea”? O unealtă potrivită pentru măsurarea rentabilității activităților de producție din fermă ar fi, cred eu, **marja brută** calculată pentru fiecare ramură de producție din fermă.

Prin „**ramură de producție**” se înțelege un anumit tip de activități sau o componentă a producției care se desfășoară în fermă. Ramură de producție poate fi producția de pomb, orz, creșterea vacilor, oilor, puilor pentru carne etc. Toate aceste componente sunt ramuri de producție ale fermei. Toate ramurile de producție la un loc alcătuiesc o fermă. O fermă poate conține una sau, în cele mai multe cazuri, mai multe ramuri de producție. Fiecare ramură de producție poate produce prin cumulare mai multe produse primare și produse secundare. Valorificarea acestor produse aduce venit fermierului.

În linii mari, profitabilitatea fermei se obține prin compararea veniturilor obținute ca urmare a valorificării produselor ramurii de producție cu costurile necesare obținerii acestor produse. Cea mai frecventă clasificare a cheltuielilor este cea în **costuri directe** (variabile sau proportionale) și **costuri indirecte** (fixe sau neproportionale). Separarea costurilor în aceste două categorii ajută la calcularea diferitelor cifre de referință care vor fi utilizate la analiza situației economice a fermei prin diferiți indici economici cum sunt profitul, rata profitului etc.

VENITURILE

De regulă, veniturile se obțin prin vânzarea producției principale și secundare a ramurilor de producție din fermă (venituri din lucrări și servicii, arenda, chirii, subvenții primite și împrumuturi nerambursabile-granturi), dar pot exista și venituri financiare (dobânzi la depozite, dobânzi la împrumuturile acordate, diferențe generate de cursul valutar) și alte venituri (despagubiri, contravaloarea bunurilor rezultate din dezmembrarea unor imobilizări, prețul de vânzare a utilajelor, bunuri sau valori primite cu titlu gratuit). Spre exemplu, dacă se face referire la activitatea de exploatare a vacilor pentru lapte, veniturile provenite prin valorificarea producției principale sunt cele din:

- vânzarea laptelui
- vânzarea vacilor reformată - carne „în viu”.

Veniturile din valorificarea producției secundare sunt veniturile obținute prin vânzarea viteilor și, eventual, a gunoierului de grajd

CUPRINS:

INTRODUCERE 1

VENITURILE 1

COSTURILE VARIABILE 1

CE SUNT COSTURILE
DIRECTE SAU VARIABILE? 1

MARJA BRUTA 2

DE CE TREBUIE SĂ SE
CUNOASCĂ MARJA BRUTA? 2

FORMATE PENTRU CALCULUL MARJEI BRUTE 4

FORMAT PENTRU RAMURA
DE ACTIVITATE - CULTURA
MARE 4
FORMAT DE CALCUL A
MARJEI BRUTE PENTRU
CREȘTEREA ANIMALELOR 7

MARJA BRUTA TOTALA 2

Veniturile obținute prin valorificarea producției de lapte (producție principală în ferma de vaci exploatare pentru lapte) sunt cea mai importantă sursă de venit – de aceea, această producție trebuie crescută cantitativ și calitativ prin toate mijloacele posibile.

Cheltuielile cresc odata cu cresterea ramurilor de productie – cu cât numarul domeniilor de activitate este mai redus cu atât cheltuielile sunt mai reduse. Din acest motiv se recomanda alegerea activitatilor cu cheltuielile cele mai reduse.

Cheltuielile necesare pentru obtinerea laptelui cresc odata cu cresterea productiei de lapte ...dar acestea pot fi diminuate. Spre exemplu, este mai avantajos sa se închirieze o masina pentru tocarea silozului decât sa se cumpere, deoarece pe lângă costul achizitiei unor astfel de masini mai intervin si costurile necesare întreținerii ei. Asadar, este mult mai economicoasa închirierea sau contractarea activitatii de tocat porumbul pentru siloz.

COSTURILE VARIABLE

Ce sunt costurile directe sau variabile?

Costurile variabile sunt toate cheltuielile care pot fi atribuite direct unei ramuri de productie. Aceste costuri apar deoarece ramura are o linie de productie specifica. De exemplu, porumbul seminte pentru semanat se achizitioneaza doar în situatia în care se doreste obtinerea unei productii de porumb siloz; costurile pentru cumpararea acestora nu ar exista nici ele daca nu ar exista ramura de productie a culturii porumbului pentru siloz . Aceste costuri sunt *proportionale*, deoarece valoarea lor creste proportional cu nivelul dorit al productiei; cu cât suprafata cultivata cu porumb este mai mare, cu atât productia de porumb-planta întreaga va fi mai mare, dar si costul necesar achizitionarii semintelor de porumb va fi mai mare.

Spre exemplu, într-o gospodarie care are ca ramuri de activitate „exploatarea vacilor pentru lapte” si „cultivarea porumbului”, structura cheltuielilor variabile poate fi împartita în urmatoarele tipuri:

- *cheltuieli cu furajarea* – au o pondere mare, de 60-70% din structura cheltuielilor si presupun cheltuielile necesare pentru asigurarea laptelui viteilor sugari, concentratelor si furajelor voluminoase (masa verde, fibroase, suculente etc.) si a amestecurilor proteino-vitamino-minerale;
- *cheltuieli cu energia electrica si apa* necesare pentru adapare, muls, irigatii sau alte actiuni care se desfasoara în ferma;
- *cheltuieli cu asistenta sanitara veterinara* – includ cheltuielile cu medicamentele, inseminarea si depind de necesarul de medicamente, contravaloarea serviciilor veterinare (tratamente, inseminare sau consultatii);
- *cheltuieli cu forta de munca ziliera sau sezoniera*;

Munca zilnica efectuata de catre zilieri este *cost direct*, deoarece, în momentul în care cineva este „angajat cu ziua”, el desfasoara o anumita activitate specifica: semanat, fertilizat, recoltat etc. Acest lucru înseamna ca se poate spune cu exactitate pentru care ramura de productie a fost angajata acea persoana si ca nu ar fi fost angajata daca acea ramura de productie nu ar fi existat. Spre deosebire de angajatul zilier, lucratorul permanent poate face diferite activitati într-o ferma, potrivit abilitatilor sale si, mai ales, potrivit nevoilor fermei. La timpul recoltatului, el poate ajuta la recoltat, dar va continua sa-si îndeplineasca si îndatoririle obisnuite (ca de exemplu mulsul, hranitul animalelor etc.) Din acest motiv, costurile pentru un angajat permanent fac parte din costurile indirecte sau fixe.

- *cheltuieli pentru materialele* necesare sustinerii bazei furajere (cheltuieli cu semintele, fertilizatorii, erbicidele etc.);
- *cheltuieli cu masinile si instalatiile* proprii sau închiriate (cheltuieli cu contractarii);

În cazul masinilor proprii, în aceste cheltuieli sunt incluse cheltuielile de functionare (combustibili, lubrifianti) si cele de întreținere si reparatii. Acestea sunt cheltuieli variabile, deoarece apar în ramuri de productie specifice si doar în cazul în care se realizeaza activitatea în ramura respectiva.

- *cheltuieli cu asigurarile* animalelor si culturilor;
- *cheltuieli de prospectare a pietei (marketing)* si valorificare a produselor;
- *cheltuieli cu cotizatii, taxe* (de ex. taxa pentru pasune) sau *impozite*;
- *cheltuieli cu dobânda calculata pentru productia vegetala si animala* – reprezinta banii pe care fermierul i-ar fi obtinut daca acestia ar fi fost depusi la banca, în loc sa fie utilizati în ramura de productie;

Practic, intervalul de timp dintre efectuarea cheltuielilor și obținerea veniturilor într-o ramură de producție, generează costuri de oportunitate pentru banii investiți. Dacă acești bani ar fi fost depuși la o bancă, s-ar fi obținut o dobândă. În cazul producției vegetale, dobânda se calculează după relația (1.1), iar pentru animale după relația (1.2) :

$D = \text{capital funcționare} \times \text{rata dobânzii} \times \text{durata de utilizare a capitalului de funcționare (lei sau euro/ha)}$ (1.1)

$D = \text{valoarea medie a animalului} \times \text{rata dobânzii}$ (1.2)

- *cheltuieli cu dobânda aferenta unor credite deschise sau împrumuturi pentru anumite ramuri de producție.*

Împrumuturile de bani de la instituții sau persoane terțe trebuie incluse în *costurile directe sau variabile*, deoarece, dacă un fermier împrumută bani pentru a cumpăra fertilizatori pentru cultivarea porumbului, aceste costuri apar doar dacă fermierul cultivă porumb, deci împrumutul este legat de ramura de producție – cultivarea porumbului. În situația în care banii împrumutați se împart la mai multe ramuri, dobânda aferentă acestora se împarte și ea fiecărei ramuri care a beneficiat de capitalul împrumutat.

Spre exemplu, dacă se împrumută de la bancă un credit de 3.500 euro cu 10% dobândă/an și 2.000 euro sunt destinați pentru exploatarea vacilor, iar restul de 1.500 euro pentru cultura porumbului, aceasta înseamnă că, la costurile directe din ramura exploatarea vacilor, s-au adăugat în plus costuri de 200 euro ($2.000 \times 10\%$), iar la ramura cultivarea porumbului s-au adăugat costuri de 150 euro ($1.500 \times 10\%$).

Practic, în acest caz, costul dobânzii este atribuit în mod proporțional fiecărei ramuri de producție susținute prin credit.

MARJA BRUTA

De ce trebuie să se cunoască marja brută?

Costurile directe sunt necesare pentru efectuarea calculelor de eficiență economică (profitabilitate) a fiecărei ramuri de producție care alcatuiește ansamblul unei ferme. Aceste costuri ajută la analiza eficienței ramurilor de producție și la identificarea celor mai costisitoare ramuri de producție. **În principiu, în situația în care există ramuri costisitoare, se încearcă fie reducerea costurilor acestora, fie, dacă ramura nu este importantă, renunțarea la aceasta.**

Practic, cunoscând veniturile din fermă și cheltuielile variabile, se poate calcula marja brută prin scăderea tuturor cheltuielilor variabile din veniturile ce revin unei unități de producție; relația de calcul a marjei brute este:

$$\text{Marja brută} = \text{venituri} - \text{cheltuieli variabile} \quad (1.3)$$

De regulă, marja brută face referire la *unitatea de producție* și la *resursa cea mai limitată* (1 ha teren arabil, un animal etc.).

La nivelul unei ferme în care se desfășoară mai multe activități (cu mai multe ramuri de producție), prin însumarea tuturor marjelor brute ale tuturor ramurilor de producție, se obține **marja brută totală**. De regulă, aceasta oferă o imagine mai complexă asupra profitabilității fermei; dar, **pentru ca imaginea să fie completă, aceasta necesită corelări ale marjei brute totale cu suma cheltuielilor fixe**.

Dobânda oricărui împrumut făcut special pentru o ramură de activitate trebuie să se regasească în costul acelei ramuri.

Marja brută reprezintă diferența dintre veniturile și cheltuielile necesare unei ramuri de producție

Ramurile de productie rentabile au marja bruta pozitiva.

Valorile marjei brute permit realizarea unor comparatii între ani diferiti, ramuri diferite sau ferme diferite.

O ferma se poate declara ca fiind de cereale sau de animale daca marja bruta obtinuta din activitatea acestor ramuri este mai mare de 2/3 din marja bruta totala a fermei

Prin calcularea marjelor brute ale ramurilor din ferma se pot obtine si observa tendinte ale rezultatelor financiare finale (profit sau pierdere); practic, valorile marjelor brute permit desprinderea unor informatii cu privire la:

- *rentabilitatea ramurilor de productie;*

Ramurile de productie rentabile vor avea marja bruta pozitiva, iar ramurile de productie nerentabile pot avea marja bruta negativa. Marja bruta, calculata pentru fiecare specie sau categorie în parte (marja bruta/vaca, /porc, /pasare etc.) sau pe fiecare tip de cultura în parte (marja bruta/ha porumb siloz, /ha orz, /ha rapita etc.) permite ierarhizarea ramurilor în functie de rentabilitatea acestora.

- *rentabilitatea fermei;*

Putem considera ca marja bruta este un barometru al profitului; marja pozitiva este un indiciu ca activitatea (ramura) este rentabila si ca afacerea poate continua în aceasta directie. Dimpotriva, marja bruta negativa poate prevesti deficitul financiar.

De exemplu, daca se calculeaza *marja bruta* pentru ramurile cresterii ovinelor si caprinelor si apoi cele doua valori obtinute sunt comparate, se poate observa care este specia cea mai profitabila. Daca, în urma calculului, se obtine o eficienta economica cu o valoare mult mai mare pentru ramura cresterii caprelor si daca este profitabil ca aceasta sa creasca în continuare, întrebarea care urmeaza este de tipul - *de ce trebuie ca un fermier sa continue sa creasca ovine?* Dar asemenea interpretari si explicatii trebuie sa fie analizate cu atentie, de regula alaturi de un consultant cu care trebuie sa mentinem o relatie de utilitate. Spre exemplu, exista posibilitatea ca situatia exemplificata anterior sa fie una conjuncturala: o greseala profilactica (lipsa vaccinarii împotriva bolilor care produc avort) poate creste riscul manifestarii unei enzootii, situatie în care numarul avorturilor devine mare si, astfel, numarul mieilor întarcati este foarte redus. În conditiile respectarii masurilor profilactice în perioada urmatoare, situatia se poate redresa si acest aspect nu va mai aparea în anul urmator. Drept urmare, marja bruta pentru ramura cresterii ovinelor va arata un rezultat mai mare în anul urmator.

- *nivelul marjei brute* comparativ cu valorile obtinute în ferme diferite, în ani diferiti sau cu valori standard;

Cifrele marjei brute pot fi comparate cu cele ale fermelor învecinate. Deoarece fermele învecinate beneficiaza de aceleasi conditii (clima, sol, dezastru natural etc.) marja bruta trebuie sa fie similara. Întrebarile care se pot pune în aceasta situatie sunt de tipul: *rezultatele obtinute în termenii marjei brute sunt similare?* Daca nu sunt asemanatoare - *de ce? Care au fost cele mai mari costuri si de ce? Care a fost cel mai mare venit si de ce?*

De asemenea, marja bruta permite compararea rezultatelor diferitelor ramuri desfasurate pe durata mai multor ani si observarea tendintelor si schimbarilor produse la nivelul acestora.

Practic, prin compararea valorii marjei brute a diferitelor ramuri de productie, se poate raspunde la întrebări de tipul: *Caror ramuri le-a crescut valoarea eficientei economice? Caror ramuri le-a scazut aceasta valoare? Pentru care ramura de productie au fost remarcate cele mai mari schimbari? De ce s-au întâmplat asemenea schimbari? Care este motivul pentru care s-a obtinut o valoare mica sau mare a marjei brute? Este probabil ca tendinta sa repara anul urmator?*

În principiu, ramurile ale caror valori cresc sunt mai profitabile, cele ale caror valori descresc sunt mai putin profitabile.

- **tipul si specificul fermei (gospodariei);**

În functie de ponderea marjei brute/ramura de productie în marja bruta totala a fermei, aceasta se poate încadra în:

- a) *ferma cerealiara* – ferma în care mai mult de 2/3 din marja bruta totala provin din cultura cerealelor sau a semintelor oleaginoase;
- b) *ferma mixta* – ferma în care nici o ramura de productie nu contribuie cu mai mult de 2/3 la marja bruta totala.
- b) *ferma de animale (taurine)* – ferma în care mai mult de 2/3 din marja bruta totala provine din productia animalelor (vacile cu lapte, în cazul fermei de vaci);

- **planificarea afacerilor viitoare;**

De regula, ramurile de productie cu marja bruta negativa ar trebui înlaturate, activitatea urmând a fi concentrata pe acele ramuri în care profitul este previzibil. Analiza marjei brute permite gasirea raspunsurilor la multe din întrebările fermierului, ajuta la luarea deciziilor strategice, tactice sau operarea modificarilor necesare în ferma. Practic, aspectul ofera o idee despre bugetul fermei si usureaza planificarea activitatilor viitoare.

- **managementul fermei.**

Conform relatiei de calcul, pentru maximizarea marjei brute, fermierul va trebui sa sporeasca veniturile si sa reduca costurile variabile.

Din cele prezentate, este evident faptul ca marja bruta este un instrument folositor în munca de consiliere¹, pornind de la aspecte financiare pâna la aspecte tehnice si invers. Practic, prin calculul marjei brute pot fi observate efectele utilizarii unei seminte de buna calitate, efectele utilizarii fertilizatorilor, chimicalelor sau cele ale neutilizarii acestora. *Acelasi lucru se poate realiza cu succes si pentru productiile animalelor, atunci când se doreste demonstrarea unor aspecte privind structura ratiilor, folosirea medicatiei profilactice, a materialului seminal valoros etc.* Un astfel de calcul poate oferi un raspuns corect la întrebarea: **MERITA sa se cheltuiasca un capital banesc în plus SAU NU?**

FORMATE PENTRU CALCULUL MARJEI BRUTE

Format pentru ramura de activitate - cultura mare

În tabelul 1, este prezentat un format (un exemplu) pentru calculul marjei brute pentru productia vegetala. Tabelul 1 contine rubrici pentru completarea veniturilor si rubrici pentru completarea cheltuielilor. În exemplul propus, cheltuielile s-au împartit în patru categorii: cu munca mecanizata, cu munca manuala, cheltuieli pentru obtinerea materialelor si alte cheltuieli. Formatul permite si observarea necesarului de materiale / total suprafata cultivata (coloana total UM) si / ha (coloana total UM/ha).

Pentru a-si putea dovedi eficienta, cifrele care intra într-un format pentru calculul marjei brute trebuie întotdeauna sa fie cifre reale. Doar în aceste conditii, calculele cu referire la ferma reflecta situatia economica reala a fermei.

Pentru a se vedea mai clar cum se realizeaza o fisa pentru calculul marjei brute pentru ramura de activitate – cultura mare se pot urmari exemplele prezentate în tabelele 1 si 2.

Într-o ferma familiala se cultiva o suprafata de 22 ha cu porumb si una de 10 ha cu lucerna.

Utilizarea si calculul marjei brute pentru fiecare ramura de productie usureaza gasirea raspunsului la întrebarea: merita sa investesc mai mult?

Exemplele din paginile urmatoare pot fi utilizate si ca formate; practic, pe o coala cu patratele sau linii se poate desena usor un astfel de tabel care sa permita centralizarea veniturilor si cheltuielilor si, în final, calcularea marjei brute.

¹ În realizarea marjei brute, sunt incluse foarte multe din cheltuielile fermei si deci poate fi aratat, previzionat sau demonstrat efectul oricarei schimbari. De regula, daca efectul unei schimbari în ferma se poate cuantifica în cifrele monetarului, acest lucru este mai convingator. Spre exemplu, daca un fermier vede ca valoarea marjei brute creste în mod cert daca cumpara samânta de buna calitate, el va fi convins ca trebuie sa cumpere si sa foloseasca acea samânta. Deci, marja bruta poate si trebuie sa fie folosita nu numai în calculul cifrelor, ci si în munca de consiliere, în special pentru a se arata efectul vreunei schimbari manageriale asupra productiei.

Conform datelor din tabel se observa ca pentru cultura porumbului:

- **productia de boabe** este de 6,5 tone, care s-ar putea vinde cu un pret de 150 euro/tona; astfel, se poate obtine un venit de 975 euro/ha;

- **costurile cu munca** mecanizata inclusiv transportul din câmp în hambar este de 115,25 euro/ ha;

- **costul muncii** manuale, efectuata cu zilieri sunt de 10 euro/ha;

- **costurile substantelor** fertilizante, erbicidante si semintelor este de 129,09 euro;

- **daca se adauga si costul dobânzii, asigurarii si costul aprovizionarii** pentru ramura culturii porumbului boabe se obtin cheltuielile totale în suma de 292,47 euro.

Practic, marja bruta/ha este data de diferenta 992,50-292,47 =700,03 euro

Marja pentru cele 22 ha este: 700,03 x 22 = 15.400,6 euro

Tabelul 1: Exemplu de calcul al marjei brute pentru ramura – cultura porumbului (22 ha cultivate cu porumb)

Specificare	UM	Total UM	UM / ha	Pret euro/UM	Pret euro/ha
VENITURI					
1 Porumb	tone	143	6,5	150,00	975,00
2 Tulei de porumb	tone	154	7	2,50	17,50
Total venituri / ha:					992,50
CHELTUIELI					
A. Cheltuieli cu munca mecanizata					
1 Arat	ha	22	1	25,00	25,00
2 Discuit	ha	44	2	8,75	17,50
3-4 Fertilizat I si II	ha	22	2	7,50	7,50
5 Combinator	ha	44	1	6,25	6,25
6 Erbicidat	ha	44	2	7,50	7,50
7 Semanat	ha	22	1	5,00	15,00
8 Prasit	ha	66	3	3,75	3,75
9 Recoltat	ha	22	1	17,75	17,75
10 Transport	ore	66	3	3,75	11,25
Total costuri pentru munca mecanizata					115,25
B. Cheltuieli cu munca manuala					
11 Manipulat îngrasaminte	zi/om	22	1	2,50	2,50
12 Om la fertilizare	zi/om	44	2	2,50	5,00
13 Om la semanatoare	zi/om	22	1	2,50	2,50
Total costuri pentru munca manuala					10,00
C. Costul materialelor					
14 Fertilizante complexe	kg	5500	250	0,16	40,00
15 Azot	kg	3300	150	0,14	20,63
16 Erbicid I	litri	110	5	7,00	35,00
17 Erbicid II	litri	22	1	4,50	4,50
18 Seminte porumb	kg	550	25	1,16	28,97
Total costuri cu materialele					129,09
D. Alte costuri					
20 Dobânda la cap. de funct.	euro	22	1	12,72	12,72
21 Asigurare	euro	22	1	12,50	12,50
22 Costul aprovizionarii	euro	22	1	12,91	12,91
Total cheltuieli / ha:					292,47
<i>Marja bruta = venit / ha - cheltuieli / ha</i>					700,03
<i>Marja bruta / ramura de activitate (22 ha)= marja bruta/ha x suprafata</i>					15.400,6

Pentru cele doua culturi (tabelele 1 si 2), atât costurile pentru munca mecanica cât si costul pentru munca manuala, efectuata cu zilieri, au valori aproape egale. Costurile pentru materiale (seminte si substante fertilizante) sunt ceva mai mari pentru cultura de lucerna (267,5 euro) fata de cea a porumbului (129,09 euro). În cele doua tabele exemplificate, la rubrica alte costuri apar costuri de oportunitate si dobânda. Practic, daca cei 254 euro (suma totalurilor A, B si C din tabelul 1) ar fi investiti la o banca care ar oferi o dobânda de 10% pe durata a 6 luni, ar genera un profit de 12,7 euro/ha.

Astfel, pentru cultura porumbului (tabelul 1), costul de oportunitate generat de dobânda la capitalul de functionare este de 12,7 euro/ha.

Tabelul 2: Exemplu de calcul al marjei brute pentru ramura – cultura lucerna (10 ha cultivate cu lucerna)

Specificare	UM	Total UM	UM / ha	Pret euro / UM	Pret euro / ha
VENITURI					
1 Lucerna fân	Tone	90	9	82,50	742,50
Total venituri / ha:					742,50
CHELTUIELI					
A. Cheltuieli cu munca mecanizata					
1 Arat	ha	10	1	25,00	25,00
2 Discuit	ha	20	2	8,75	17,50
3 Fertilizat I + II	ha	10	2	7,50	7,50
4 Tavalugit I + II	ha	20	2	2,50	5,00
5 Semanat	ha	10	1	7,50	7,50
7 Grapat	ha	10	1	2,50	2,50
8 Erbicidat	ha	10	1	3,75	3,75
9 Recoltat	ha	30	3	17,75	53,25
10 Transport	ore	90	9	3,75	33,75
Total costuri pentru munca mecanizata					117,84
B. Cheltuieli cu munca manuala					
11 Manipulat îngrasaminte	zi/om	10	1	2,50	2,50
12 Om la fertilizare	zi/om	10	1	2,50	5,00
13 Om la semanatoare	zi/om	10	1	2,50	2,50
Total costuri pentru munca manuala					10,00
C. Costul materialelor					
14 Fertilizante complexe	kg	5000	500	0,18	80,00
15 Azot	kg	6000	600	0,15	82,50
16 Seminte lucerna	kg	200	20	2,75	49,00
17 Erbicid I	kg	16	1,6	39,23	56,00
Total costuri cu materialele					267,50
D. Alte costuri					
18 Dobânzi la împrumut	euro	10	1	20,00	20,00
19 Dobânda la cap. de funct.	euro	10	1	0	0
20 Asigurare	euro	10	1	12,50	12,50
21 Costul aprovizionarii	euro	10	1	26,75	26,75
Total cheltuieli / ha:					492,50
<i>Marja bruta /ha = venit / ha – cheltuieli / ha</i>					250,00
<i>Marja bruta / ramura de activitate = marja bruta /ha x suprafata</i>					2.500,00

Daca, spre exemplu, pentru înfiintarea culturii de lucerna în ferestrele lunii februarie, se face un împrumut de 2.000 euro, cu o dobânda de 10% / an; aceasta dobânda creste costul unui ha de lucerna cu 20 euro/ha (200 euro dobânda / 10 ha cultura).

Conform datelor prezentate în tabelele 1 si 2, ambele culturi sunt profitabile; valoarea marjei brute pentru cultura porumbului este 700 euro/ha, în timp ce valoarea marjei brute pentru lucerna este de 250 euro/ha. Practic, marja bruta pentru porumb are o valoare de 2,8 ori (700/250) mai mare decât marja bruta a lucernei.

Totusi, aceasta nu înseamna ca a cultiva porumb este de 2,8 ori mai profitabil decât a cultiva lucerna. În acest exemplu, valoarea marjei brute pentru porumb este mai mare decât cea a lucernei pentru ca venitul obtinut din vânzarea porumbului este mai mare decât cel obtinut din vânzarea lucernei.

Conform datelor din tabel se observa ca pentru cultura lucernei:

- productia de fân

obtinuta în urma a trei coase (trei recoltari) este de 9 tone care s-ar putea vinde cu un pret de 82,5 euro/tona; astfel, se poate obtine un venit de 742,5 euro/ha;

- costurile cu munca

meccanizata, inclusiv cele trei recoltari si transportul fânului în ferma, sunt de 117,84 euro/ ha;

- costul muncii

manuale, efectuata cu zilieri este de 10 euro/ha;

- costurile substantelor

fertilizante, erbicidante si semintelor sunt de 267,5 euro;

- adaugând si costul dobânzii, asigurarii si costul aprovizionarii cu materiale (10% din C - costul materialelor) totalul cheltuielilor ajunge la **492,5 euro**.

Practic, marja

bruta/ha este data de diferenta 742,5-492.5 =250 euro

Marja pentru cele 10 ha este: 250 x 10 = 2500 euro

Ramura exploatarei vacilor pentru lapte prezinta urmatoarele caracteristici:

- **veniturile** provin atât din productia principala (lapte si vaci reformate), cât si din productiile secundare (vitei sugari si balegar); venitul total al ramurii este 14.441 euro /an;

- **costurile pentru furajare** au cea mai mare pondere si totalizeaza 6.000 euro/ an;

- **costul muncii** manualeefectuata este de 960 euro/an;

- **celelalte costuri** ajung la 1481 euro/an.

Asadar, marja bruta/animal este data de diferenta 14.441-8441 =600 euro /animal

Marja bruta /ferma cu 10 vaci matca este: 600 x 10 = 6.000 euro

Totodata, marja bruta a lucernei nu include decât costurile de înfiintare, ori se stie ca dupa înfiintarea unei culturi de lucerna durata exploatarei este de 4-5 ani. Bineînțeles, exploatarea culturii de lucerna presupune anumite costuri, dar acestea sunt mult diminuate în comparatie cu înfiintarea acesteia; în consecinta, valoarea marjei brute pe întreaga perioada de exploatare pentru aceasta ramura de activitate poate fi considerata mai mare.

Format de calcul a marjei brute pentru cresterea animalelor

În cazul calculului marjei brute pentru ramura cresterii si exploatarei animalelor, sunt necesare înscrierea tuturor informatiilor referitoare la venituri (din productii principale sau din cele secundare, tabelele 3 si 4) si la costurile variabile.

Tabelul 3: Format pentru calculul marjei brute la o ferma cu un efectiv de 10 vaci exploatate pentru productia de lapte

	UM	Total UM	UM / animal	Pret euro / UM	Pret euro / total
VENITURI:					
1 Lapte	kg	50000	5000	0,22	10891,19
2 Vitei sugari	kg	200	50	3,00	600,00
3 Animalele reformate	kg	1800	600	1,00	1800,00
4 Juninca	kg	400	400	2,00	800,00
5 Balegar	tona	40	4	8,75	350,00
Venit total:					14441,19
Venit / animal matca = venitul total / numar de animale:					1444,12
CHELTUIELI:					
A. Cheltuieli pentru furajare					
6 Concentrate-porumb	tona	20	2	45,00	899,91
7 Lapte pentru vitele	tona	1	0,35	100,00	140,00
8 Sare / Minerale	tona	0,4	0,04	220,00	88,00
9 Masa verde	tona	110	11	7,50	825,00
10 Fân	tona	10	1	54,72	547,22
11 Siloz	tona	20	2	50,00	3500,00
Total costuri pentru furajare					6000,13
B. Cheltuieli cu munca					
12 Costuri sanitar-veterinare	euro	30	3	0,75	22,50
13 Salariul vacarului	euro	120	12	7,50	900,00
14 Cheltuieli zilieri	zi/om	10	1	3,75	37,50
Total costuri pentru munca					960,00
D. Alte costuri					
15 Medicamente	euro	30	3	0,75	22,50
16 Taxa pasune	euro	10	1	2,50	25,00
17 Asigurare	euro	10	1	3,75	37,50
18 Costul aprovizionarii	euro	10	1	69,60	696,01
19 Dobânzi la împrumut	euro			0,00	0,00
20 Dobânda la cap. de funct.	euro	10	1	70,00	700,00
Total alte costuri					1481,01
Total cheltuieli:					8441,14
Total cheltuieli / animal:					844,11
Marja bruta /animal = venit /animal - cheltuieli / animal					600,00
Marja bruta / ramura de activitate = marja bruta / animal x nr. animale					6.000,04

Pentru a arata cum poate fi completat un asemenea format si cum se poate calcula marja bruta, în tabelele 3 si 4 sunt prezentate doua exemple.

În tabelul 3, este prezentat modelul de calcul al marjei brute pentru ramura de activitate productiva – **producerea laptelui prin exploatarea unui efectiv matca cu 10 vaci pentru lapte.**

Dupa cum se observa, de la cele 10 vaci se obtine o productie medie de 5.000 kg lapte /an, se vând 4 vitei (masculi) sugari, imediat dupa perioada colostrala, se reformeaza 3 vaci cu o greutate de 600 kg, se vinde o juninca si 40 tone gunoi de grajd. Viteii sugari masculi sunt vânduti la o saptamâna de la nastere (dupa trecerea perioadei colostrale), pentru a se diminua la maximum consumul de lapte deci, implicit, cheltuielile cu furajarea lor.

Cheltuielile sunt reprezentate de costurile furajarii, costurile cu munca si alte costuri; în categoria alte costuri s-au inclus si costurile cu dobânda la capitalul de functionare a ramurii calculata conform relatiei (3). În aceasta relatie, s-au luat în calcul valoarea unei juninci (800 euro), valoarea unei **vaci reformate** (600 euro) si rata dobânzii de 10% (nu s-a considerat pierderea prin inflatie).

$$D = \frac{800 + 600}{2} \times 10\% ; \quad D = \frac{700 \times 10}{100} ; \quad D = 70 \text{ euro}$$

Tabelul 4: Format pentru calculul marjei brute la o ferma cu un efectiv de 9000 pui exploatati pentru productia de carne

		UM	Total UM	UM / pui	Pret euro/UM	Pret euro / total
VENITURI:						
1 Pui pentru carne	kg	17.370	2	1,00	17.370,00	
Venit total:						17.370,00
Venit / pui = venitul total / numar de pui:						1,93
CHELTUIELI:						
A. Cheltuieli cu întretinerea						
2 Nutretul combinat	kg	39.600	2,2	0,20	7.722,00	
3 Materialul biologic	pui	9.000	1	0,35	3.150,00	
4 Sanitar-veterinare	euro	9.000	1	0,09	843,53	
5 Distributie furaje	euro	9.000	1	0,01	112,50	
6 Iluminat	euro	9.000	1	0,02	187,20	
7 Încalzire	euro	9.000	1	0,10	857,93	
8 Ventilatie	euro	9.000	1	0,02	157,50	
Total costuri pentru furajare						13.030,65
B. Cheltuieli cu munca						
9 Îngrijitor	euro	27.000	4	0,03	930,60	
10 Zilieri	euro	5	5	3,75	18,75	
Total costuri pentru munca						949,35
D. Alte costuri						
11 Costul aprovizionarii	euro	9.000	1	0,155	1.398,00	
12 Dobânzi la împrumut	euro	9.000	1	0,016	145,83	
13 Dobânda la cap. de fct.	euro	9.000	1	0,020	172,25	
Total alte costuri						1.720,08
Total cheltuieli:						15.700,08
Total cheltuieli / animal:						1,74
Marja bruta /animal = venit /animal - cheltuieli / animal						0,185
Marja bruta / ramura de activitate = marja bruta / animal x nr. animale						1.669,92

Ramura cresterii puilor broileri prezinta urmatoarele caracteristici:

- **veniturile** provenite din valorificarea a 8685 pui cu greutate de 2 kg sunt de 17.370 euro /serie;

- **costurile pentru furajare si întretinere** au cea mai mare pondere si totalizeaza 13.030 euro / serie;

- **costul muncii manuale** efectuata este de 949,35 euro /serie;

- **celelalte costuri** ajung la 1.720 euro /serie.

Asadar, marja bruta /pui este data de diferenta 1,93-1,74 = 0,185 euro /pui.

Marja bruta / ferma cu 9000 pui este: 0,185 x 9.000 = 1.669,9 euro / serie.

Marja bruta pentru obtinerea carnii de pasare se exprima pe serie – pe durata unui an, se pot obtine 4-6 serii de pui.

Pentru a vedea care este ramura de productie cea mai profitabila trebuie sa gasim o raportare identica a marjei brute – aceasta poate fi marja bruta obtinuta în fiecare zi a anului.

Astfel, se observa ca:

- marja bruta / zi la ramura exploatarea vacilor pentru lapte este de 16,4 euro / zi

- marja bruta / zi la ramura cresterea puilor pentru carne este de 29,5 euro / zi până la 19,5 euro / zi, în cazul cresterii a 6, respectiv 4 serii.

Asadar, aceasta afacere depinde foarte mult de numarul seriilor de pui livrati.

În tabelul 4 este prezentata marja bruta pentru ramura de activitate – **producerea carnii de pasare**. În exemplul prezentat, marja bruta s-a calculat pentru un efectiv de 9.000 pui, exploatati pentru productia de carne, pentru o perioada de 50 de zile.

Veniturile sunt asigurate prin vânzarea celor 9.000 pui la greutatea de 2 kg cu un pret de 1,0 euro / kg. (în realitate, având în vedere pierderile prin mortalitate de doar 3,5%, numarul puilor vânduti este $9.000 - (9.000 \times 3,5\%) = 8.685$).

Cheltuielile variabile considerate sunt: costul nutretului combinat, considerându-se un consum de 2,2 kg / kg spor, deci 4,4 kg pentru fiecare pui livrat la o greutate de 2 kg; costurile cu iluminatul, încălzirea, ventilatia, costurile cu munca si alte costuri. Pentru prima serie de pui, în ultima categorie de costuri s-au inclus atât costurile cu dobânda la capitalul de functionare $[(0,35 + 2) / 2 \times \text{dobânda de } 10\% \text{ pe an, calculata pe durata unei serii, respectiv doua luni}]$, cât si dobânda de 10% la creditul de 3.500 euro care urmeaza a fi rambursat în 9 luni (dobânda este **146** euro). Astfel, marja bruta/pui pentru prima serie de pui este de **0,185** euro, iar marja ramurii productiei de carne de pui din prima serie este de **1.669,9** euro.

Daca la urmatoarele serii de pui nu se vor mai lua credite, deci nu vor mai exista dobânzi, marja bruta/pui va fi **0,20** euro, iar marja bruta a acestei ramuri va deveni **1.816** euro/serie.

Având în vedere ramurile de activitate din ferma familiala exemplificata, structura veniturilor si cheltuielilor, comparatia dintre marjele brute este destul de greu de realizat. Totusi, pentru a vedea care ramura este cea mai rentabila, se pot utiliza:

- compararea valorii marjei brute obtinute pe durata mai multor ani în cazul vacilor si serii în cazul broilerilor;
- compararea valorii marjei brute cu cele ale fermelor învecinate sau cu valori standard;
- raportarea marjei brute la unitati comune (zi, animal, ha etc.).

Astfel, marja bruta pe an în cazul ramurii – producerea laptelui prin exploatarea celor 10 vaci este **6.000** euro (din tabelul 3), iar marja bruta exprimata / zi va fi de 6.000 euro / 365 zile, respectiv **16,4 euro / zi**

În cazul ramurii – producerea carnii de pasare, marja bruta/an obtinuta depinde de numarul de serii astfel:

- pentru **6 serii** va fi de aproximativ **10.750** euro (1.670 prima serie + 5 serii x 1.816 – marja bruta mai mare deoarece nu se mai face împrumut la banca) iar marja bruta/ zi devine $10.750 / 365 = \mathbf{29,5 \text{ euro / zi}}$.

- pentru **5 serii** va fi de aproximativ **8.934** euro (1.670 prima serie + 4 serii x 1.816 – marja bruta mai mare deoarece nu se mai face împrumut la banca) iar marja bruta/ zi devine $8.934 / 365 = \mathbf{29,5 \text{ euro / zi}} = \mathbf{24,47 \text{ euro / zi}}$.

- pentru **4 serii** va fi de aproximativ **7.118** euro (1.670 prima serie + 3 serii x 1.816 – marja bruta mai mare deoarece nu se mai face împrumut la banca), iar marja bruta/ zi devine $7.118 / 365 = \mathbf{29,5 \text{ euro / zi}} = \mathbf{19,50 \text{ euro / zi}}$.

Raportarea marjei brute la cele 365 zile sugereaza faptul ca ramura de activitate cresterea puilor pentru carne (29,5 euro/zi) este mai profitabila decât ramura de activitate exploatarea vacilor pentru lapte (16,4 euro/zi).

Recapitulând valorile productiilor (5.000 kg lapte/vaca) si valorile marjei brute înregistrate în ferma familiala exemplificata (**600** euro/vaca cu lapte si **19** euro/100 pui) si comparându-le cu cele înregistrate în Olanda, tara a Uniunii Europene (**1.740** euro/vaca cu lapte si **190** euro/100 pui), este evident faptul ca unele produse obtinute în ferma familiala exemplificata sunt mai scumpe decât cele olandeze. Totusi, fermierii olandezi au în medie 65.000 pui si 50 vaci, dar si o **cota** de lapte de 370.000 kg/an; acest aspect îi determina sa exploateze vaci care au capacitatea de a sustine o productie medie de cel puțin 7.300 kg/vaca.

MARJA BRUTA TOTALA

Prin însumarea marjelor brute ale tuturor ramurilor de activitate dintr-o ferma se obtine marja bruta totala. Pe durata unui an, în cazul ramurilor prezentate în tabelele 1-2 si 3-4, se obtine o marja bruta totala de **34.650** euro. Ponderea celor patru marje brute exemplificate în marja bruta totala permite observatia conform careia ferma familiala exemplificata este una mixta (nici o ramura nu are valoarea mai mare de 2/3 din marja totala). Cea mai mare contributie la marja totala o are cultivarea porumbului, urmeaza apoi cresterea puilor pentru carne, cea a exploatarei vacilor si, în cele din urma, cultivarea lucernei.

Marja bruta	porumb	15.400	44%
Marja bruta	pui carne	10.750	31%
Marja bruta	vacii	6.000	17%
Marja bruta	lucerna	2.500	7%
Marja bruta totala		34.650	100%

Practic, ramura de productie – cultivarea porumbului pare a fi si chiar este cea mai importanta si, cu siguranta, fara existenta **transferului intern** între aceasta ramura si celelalte ramuri de activitate din sectorul zootehnic, ultimele ar avea o valoare mai mare.

Probabil întrebarea pe care si-o poate pune fermierul din exemplul considerat ar putea fi:

Oare nu este mai rentabil sa cultiv numai porumb? Înainte ca raspunsul la aceasta întrebare sa fie da, trebuie analizat cu mare atentie care sunt factorii care fac ca pretul porumbului sa fie atât de mare.

Oare nu este mai rentabil sa cresc doar pui pentru carne? Si în acest caz, înainte ca raspunsul sa fie da, trebuie analizat cu mare atentie câte serii pot fi produse în fiecare an, care sunt factorii care influenteaza pretul carni de pasare si mai ales care sunt cerintele pietei pentru productia de carne.

Cu toate ca marja bruta a exploatarei vacilor pentru lapte este mai redusa, avantajele sunt date de faptul ca:

- veniturile sunt încasate ritmic – decadal (la fiecare 10 zile) sau lunar se obtin banii ca urmare a livrării laptelui
- cresterea calitatii laptelui determina cresterea venitului prin faptul ca pretul laptelui este dependent de calitatea laptelui.

Exemplele prezentate în tabelele 1-4 sugereaza necesitatea abordării cu atentie deosebita a cheltuielilor si a marjelor brute pentru fiecare ramura în parte; din cele prezentate, devine evident faptul ca nu întotdeauna valoarea mare a marjei brute este generatoare de profit mare. Asadar, raspunsul la întrebarea. „ce-i mai rentabil?” presupune derularea mai multor aspecte:

1. sa calculam venitul obtinut din fiecare ramura de activitate;
 2. sa însumam costurile necesare sustinerii fiecărei activitati;
 3. sa scadem cheltuielile din venituri;
 4. sa raportam rezultatul obtinut (marja bruta) la hectar sau animal;
 5. sa facem comparatii cu „ceilalti”
-si **sa actionam!** ...în consecinta.

**De cele mai multe ori,
cea mai profitabila
ramura de productie
pare a fi ramura cu
marja bruta cea mai
mare ...
... dar, cu siguranta,
cea mai buna ramura
de productie este cea
la care TE PRICEPI
CEL MAI BINE!**

Explicatia unor termeni folositi în fascicula

afacere	îndeletnicire prin ale carei activitati se doreste obtinerea profitului
antreprenor agricol	persoana care dispune de o ferma, planifica, desfasoara si gospodareste afacerile în ferma
avere	totalitatea bunurilor care se afla în posesiunea unei persoane
buget	previziunea pentru o perioada de timp (an, trimestru, luna) atât a veniturilor cât si a cheltuielilor; expresie cantitativa a obiectivelor pe care ferma își propune sa le atinga într-o perioada de timp determinata
capital banesc	suma de bani investita într-o afacere, disponibila a fi cheltuita în orice moment
cash	„bani gheata”, bani disponibili în numerar
consultant	specialist care ofera indicatii sau trage concluziile în chestiuni care privesc specialitatea sa
cost (cheltuiala)	cheltuiala exprimata în bani pentru obtinerea / producerea sau cumpararea unui bun, efectuarea unei lucrari, prestarea unui serviciu etc.
cost de oportunitate	reprezinta valoarea monetara care ar putea fi obtinuta daca banii investiti ar fi fost depusi la banca, în loc sa fie utilizati într-o ramura de productie
cost direct (variabil sau proportional)	cheltuiala de productie, stabilita pe unitate de produs, în functie de ceea ce se consuma direct si nemijlocit pentru crearea bunurilor respective
cost indirect (fix)	cheltuiala conventionala a carei marime pe unitate de produs nu poate fi determinata decât prin procedee conventionale
cota de productie	valoarea maxima a productiei anuale care poate fi valorificata la pret profitabil; dreptul de a vinde productia din ferma odata cu intrarea în Uniunea Europeana
creante	sume de încasat sau valori materiale de primit
credit	relatie economica baneasca între creditor, persoana fizica sau juridica care da banii, acorda marfuri sau care vinde marfuri sau servicii pe datorie (cu plata amânata temporar) si o alta persoana care primeste împrumutul sau cumpara pe datorie; Valoarea baneasca pe care creditorul o datoreaza debitorului sau; Un împrumut acordat (cu titlu rambursabil si conditionat de obicei de plata unei dobânzi), obligatia baneasca a persoanei creditate etc.
datorie	suma de bani sau orice alt bun datorat cuiva
decizie strategica	orientare generala a unei afaceri, menita sa asigure continuitate si profit
decizii operationale	totalitatea actiunilor desfasurate dupa un plan ale uneia sau mai multor categorii de mijloace pentru îndeplinirea unui scop tactic sau strategic al afacerii
decizii tactice	hotarâri prin care se utilizeaza toate mijloacele existente pentru a izbuti îndeplinirea scopului strategic al unei afaceri
deficit financiar	diferenta cu care cheltuielile întrec veniturile
depreciere	diminuarea valorii bunurilor; devalorificare
dobânda	suma de bani ceruta de catre debitorul care furnizeaza împrumutul creditorului; <i>De exemplu, daca se ia un credit de 100 euro pe durata unui an, cu dobânda anuala de 10%, înseamna ca se vor restitui debitorului 110 euro.</i>

În OPINIA Dumneavoastra...

...dupa citirea prezentei fascicule puteti spune ca:	Foarte usoara -2	Usoara, facila -1	Medie 0	Dificila, greoaie +1	Foarte dificila +2
(completati cu un X pentru una din cele 5 optiuni)					
Folosirea notiunilor din fascicula a fost					
Urmarirea exemplului fermei familiale a fost					
Misiunea de a fi antreprenor agricol este					
Citirea fasciculei a fost					
..... (concepsti o întrebare si raspundeti la aceasta întrebare)					
... dupa citirea prezentei fascicule si în acord cu experienta pe care ati dobândit-o, puteti spune ca:	Absolut deloc	Neglijabil	Putin	Mult	Foarte mult
(completati cu un X pentru una din cele 5 optiuni)					
Informatiile oferite în ghid sunt necesare					
Prezenta fascicula va ajuta					
Afacerea familiei dumneavoastra a evoluat					
Va doriti sa deveniti (sa fiti) antreprenor agricol					
Inginerul agricol din zona de domiciliu va ajuta					
Inginerul zootehnist din localitate va ajuta					
Medicul veterinar din zona de domiciliu va ajuta					
V-ati dori un credit pentru a începe o afacere					
Cum va va influenta afacerea nivelul de trai					
F. multi bani v-ar determina sa începsti o afacere					
Va încredeti în cea mai mare parte din oameni					
Cea mai mare parte a oamenilor sunt cinstiti					
Cei mai multi oameni încearca sa-i ajute pe ceilalti					
Preferati o asociere cu rudele					
Preferati o asociere cu vecinii					
Preferati o afacere individuala					
Institutiile de consultanta agricola va ajuta					
Politia, institutiile publice va ajuta					
Primaria si administratia publica va ajuta					
Perioada actuala fata de perioada trecuta difera					
..... (concepsti o întrebare si raspundeti la aceasta întrebare)					

Scriti în casutele de mai jos numarul care corespunde situatiei Dumneavoastra

În gospodarie aveti:

taurine (capete)
ovine si caprine (capete)
porcine (capete)
pasari (capete)
pământ (ha)

Componenta familiei Dvs. este:

total membri în familie
nr. adulti (peste 18 ani)
nr. barbati
nr. copii (sub 18 ani)
nr. pensionari

nevoie sa va scrieti
numele sau adresa. Este
nevoie sa bifati casutele
corespunzatoare sau sa
scrieti anumite cifre,
acolo unde este cazul.
De asemenea, va rugam
sa folositi spatiul
rezervat la sfârșitul
chestionarului, în cazul
în care aveti sugestii
sau doriti sa ne
transmiteti informatii
care considerati ca ne
pot ajuta.

Decupati si completati
chestionarul si
trimiteti-l pe adresa
Centrului de Consiliere.

Va rugam sa completati urmatorul chestionar cu datele care credeti ca se
potrivesc cel mai bine cu situatia din ferma dumneavoastra. Nu este

[illegible]Da
Nu

Jud. Timis

efectiv matca	animalele din ferma care sunt retinute pentru reproducție. <i>Aceste animale sunt esentiale pentru continuarea afacerii; progeniturile lor pot fi vândute în orice moment, fara sa afecteze semnificativ stabilitatea fermei.</i>
enzootie	boala care afecteaza un anumit numar de animale
ferma familiala	unitate de productie aflata în proprietatea unei familii, în care se deruleaza una sau mai multe afaceri
fermier	persoana care dispune si gospodareste o ferma
gospodarie	totalitatea bunurilor care formeaza averea unui locuitor de la tara; unitate social-economica de baza în satul românesc
inflatie	fenomen specific perioadelor de criza economica, constând în deprecierea banilor aflatii în circulatie, ca urmare fie a emiterii unei mase banesti peste nevoile reale ale circulatiei, fie a reducerii volumului productiei si circulatiei marfurilor, fapt care duce la scaderea puterii de cumparare a banilor
marja bruta	diferenta dintre venit (provenit din vânzarea de lâna, fructe etc.) si cheltuielile directe ale productiei (ex: samânta, hrana, fertilizatori, chimicale).
marja bruta totala	suma marjelor brute ale tuturor ramurilor de productie dezvoltate într-o ferma
marketing	actiuni de promovare si vânzare a produselor si serviciilor
planificare a afacerii	un complex de actiuni prin care se definesc, în mod clar si precis, scopul si obiectivele care urmeaza a fi realizate, precum si strategia si tactica necesare a fi adoptate pentru atingerea acestora
profit	folos, câstig, beneficiu, plusvaloare privita ca rezultat al întregului capital investit
ramura de productie	o componenta a unei afaceri care produce unul sau ocazional doua produse primare <i>de exemplu, vacile de lapte (care produc în principal lapte), ovinele (care produc carne si lâna), grâu, porumb etc.</i>
relatii de utilitate	relatii sau legaturi de interes cu persoane sau institutii care interfereaza cu afacerea antreprenorului
SAPARD	Program Special de pre-Aderare pentru Agricultura si Dezvoltare Rurala care ofera bani pentru investitii. De la engl. S pecial pre- A ccession P rogramme for A griculture and R ural D evelopment
transfer intern	utilizarea de productii de la o ramura de productie la alta <i>Spre exemplu, daca se hranesc vacile si broilerii cu porumb din productie proprie, se sporeste productivitatea fermei; practic, acesta este un transfer intern între doua ramuri de productie: ramura de productie exploatarea vacilor si cea de cresterea broilerilor cumpara orz din ramura de productie – cultivarea porumbului</i>
vaci reformate	vaci îngrasate pentru sacrificare; de regula, vacile care nu mai sunt eficiente din punct de vedere economic
venitul	totalitatea mijloacelor materiale sau banesti care revin din desfasurarea unei activitati productive; rezultatul obtinut prin desfasurarea unei activitati, din exploatarea unui teren, din plasarea unui capital etc.

**Noi va ajutam sa
deveniti ...mai
buni**

Alte surse bibliografice recomandate:

Ioan Hutu – *Managementul fermei familiale – Ghid pentru conducerea si economia primara a fermelor familiale* – Ed. Waldpres 2004.

Material elaborat de catre ing. Hutu Ioan, asistent la Disciplina de Productie Animala a Facultatii de Medicina Veterinara, Universitatea de Stiinte Agricole si Medicina Veterinara a Banatului din Timisoara, director al Unitatii de Extensie.

Adresa si contact:

Centrul de Consiliere - Unitate de Extensie,
USAMVB Timisoara - 300645, Calea Aradului nr. 119. Timis
Tel/fax: 0256 277127
WEB: www.unitate-extensie.org.ro
E-mail: i.hutu@unitate-extensie.org.ro

Material promovat prin proiectul *Extensie Participativa* – Proiect finantat de catre Unitatea de Management a Proiectelor din cadrul Ministerului Agriculturii si Dezvoltarii Rurale si Banca Mondiala, prin proiectul *Sprijinirea Serviciilor din Agricultura*.

**UNIVERSITATEA DE STIINTE AGRICOLE SI
MEDICINA VETERINARA A BANATULUI**

**CENTRUL DE CONSILIERE - UNITATE DE
EXTENSIE**

Centrul de Consiliere - Unitate de Extensie este o asociatie nonprofit înfiintata pe lângă Universitatea de Stiinte Agricole si Medicina Veterinara a Banatului din Timisoara care are ca scop extensia, respectiv transmiterea rezultatelor cercetarii stiintifice catre societate, cu scopul dezvoltarii acesteia.

© 2005 Toate drepturile rezervate Asociatiei Centru de Consiliere - Unitate de Extensie.

Materialul se distribuie gratuit si se poate multiplica, copia sau distribui doar în baza unui acord scris cu Unitatea de Extensie.